

Sygn. akt I UK 208/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

Protokolant Anna Matura

w sprawie z odwołania W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 1 października 2019 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala skargę kasacyjną,

**2. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 19 września 2016 r. oddalił odwołanie wnioskodawczyni W. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w

Z. z dnia 16 marca 2016 r., odmawiającej wnioskodawczyni przeliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy przez uwzględnienie kwoty bazowej obowiązującej w 2011 r., bowiem nie spełniła ona żadnego warunku z art. 110 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna).

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 3 września 2001 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 lipca 2001 r. (dalej także jako renta wypadkowa), ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru (wvpw) ustalonym w oparciu o wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych 1987-1996 na 362,73%, z ograniczeniem do 250% oraz obowiązującą wówczas kwotą bazową w wysokości 1.683,27 zł. Decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r. organ rentowy przeliczył wnioskodawczyni rentę wypadkową od dnia 1 lipca 2011 r., zwiększając liczbę okresów składkowych o miesiąc i ustalając wvpw na 362,73% (poprzednio wskaźnik ten był ograniczony do 250%). W dniu 21 listopada 2011 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczeń rentowych i emerytalnych, domagając się doliczenia do podstawy wymiaru renty wypadkowej oraz emerytury nieuwzględnionego dotychczas wynagrodzenia za okres od dnia 20 marca 1991 r. do dnia 31 marca 1993 r. z tytułu zatrudnienia w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Z., świadectw rekompensacyjnych za okresy zatrudnienia od dnia 1 lipca 1991 r. do dnia 28 czerwca 1992 r., co miało spowodować wzrost wvpw, a także ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej. Po rozpoznaniu tego wniosku decyzją z dnia 27 lutego 2012 r. organ rentowy przeliczył wnioskodawczyni rentę wypadkową, przyjmując 46 lat i 11 miesięcy okresów składkowych oraz 6 lat i 3 miesiące okresów nieskładkowych, a wvpw wyniósł 375,27%. Kolejną decyzją z dnia 8 lutego 2013 r. przeliczono wnioskodawczyni od dnia 1 lipca 2011 r. rentę wypadkową ustalając wvpw na 375,27%. W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawczyni domagała się przeliczenia świadczenia rentowego w oparciu o art. 17 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (obecnie jednolity

tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205, dalej jako ustawa wypadkowa z 2002 r.) w związku z art. 62 ustawy emerytalnej, w tym przez przyjęcie nowej kwoty bazowej obowiązującej w 2011 r. Postanowieniem z dnia 2 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w G. umorzył postępowanie w sprawie i przekazał organowi rentowemu do rozpoznania wnioski o przeliczenie renty z tytułu wypadku przy pracy przez uwzględnienie kwoty bazowej obowiązującej w 2011 r.

Sąd Okręgowy podniósł, że przedmiotem rozpoznawanej sprawy jest odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 16 marca 2016 r. wydanej w związku z jej wnioskiem zawartym w odwołaniu od decyzji z dnia 8 lutego 2013 r., w którym domagała się przeliczenia renty wypadkowej w oparciu o art. 17 ustawy wypadkowej z 2002 r. w związku z art. 62 ustawy emerytalnej między innymi przez przyjęcie kwoty bazowej obowiązującej w 2011 r. Organ rentowy przeliczył świadczenie rentowe stosownie do art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r., ustalając wwpw na 362,73%, a następnie decyzją z dnia 27 lutego 2012 r. na 375,27%. Decyzje te są prawomocne. Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UZP 1/05 (LEX nr 148700), Sąd Okręgowy wskazał, że art. 17 ustawy wypadkowej z 2002 r. obejmuje świadczenia przyznane z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, które nastąpiły począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r., gdy uszczerbek na zdrowiu nimi spowodowany stwierdzony został po dniu 31 grudnia 2002 r. (art. 49a tej ustawy). Natomiast do rent przyznanych na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm., dalej jako ustawa wypadkowa z 1975 r.), ma zastosowanie art. 50 ustawy wypadkowej z 2002 r., w którym nie przewidziano dodatkowego mechanizmu ustalania podstawy wymiaru świadczeń, poza „uwzględnieniem zasady określonej w art. 17 ust. 3 tej ustawy”, wyłączającej ograniczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru do 250% przewidziane w art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej. Wobec tego przy rozpoznaniu przewidzianego w art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczeń przyznanych na podstawie przepisów ustawy wypadkowej z 1975 r., nie może mieć zastosowania reguła o ograniczeniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, a

więc nie mają zastosowania art. 15 i art. 21 ustawy emerytalnej. Niezależnie też w jaki sposób ustalona była po raz pierwszy podstawa wymiaru świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, tj. zgodnie z art. 15 czy z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, ponowne ustalenie świadczeń na zasadzie określonej w art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. dokonywane jest bez ograniczenia wwpw do 250%. Przeliczenie dokonywane jest na podstawie przepisu przejściowego mającego na celu zrównanie sytuacji prawnej uprawnionych do rent na podstawie poprzedniej (z 1975 r.) i nowej ustawy wypadkowej (z 2002 r.).

Oznacza to, że organ rentowy prawidłowo przeliczył rentę wypadkową wnioskodawczyni w oparciu o art. 17 ust. 3 w związku z art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r., ustalając wwpw na 362,73%, a następnie na 375,27%. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego, że art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej ma zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy osoba ubezpieczona ubiega się o nowe świadczenie, którego wysokość powinna zostać ustalona zgodnie z regułą przewidzianą w tym przepisie. Art. 53 ust. 4 nie stanowi samoistnej podstawy do obliczenia emerytury (renty), lecz jest związany z ustaleniem prawa do świadczenia. A zatem tylko przy ustalaniu prawa do kolejnej emerytury jest możliwe zastosowanie tego przepisu. Renta z tytułu wypadku przy pracy została wnioskodawczyni przyznana decyzją z dnia 3 września 2001 r. na stałe. Nie przyznano jej nowego świadczenia, którego wysokość mogłaby zostać obliczona stosownie do powołanego przepisu. W sprawie nie miało miejsca złożenie wniosku o nowe świadczenie, skoro przez cały czas wnioskodawczyni otrzymuje tę samą rentę wypadkową, tyle, że w związku z wejściem w życie ustawy wypadkowej z 2002 r. świadczenie to, stosownie do art. 50 ust. 2 tej ustawy, ponownie zostało ustalone bez ograniczenia wwpw do 250%. Trafne jest w związku z tym stanowisko organu rentowego, że przeliczenie pobieranej przez wnioskodawczynię renty wypadkowej z zastosowaniem kwoty bazowej innej niż dotychczasowa mogłoby nastąpić wyłącznie według zasad wynikających z art. 110 ustawy emerytalnej. Brak jest jednak do tego podstaw bowiem nie jest możliwe, aby na skutek wniosku z dnia 21 listopada 2011 r. przeliczyć wnioskodawczyni rentę na podstawie art. 17 i art. 50 ustawy wypadkowej z 2002 r. z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej. Po pierwsze, wniosek z dnia 21

listopada 2011 r. rozstrzygnięto prawomocną decyzją z dnia 27 lutego 2012 r., a po drugie, w oparciu o art. 17 i art. 50 ustawy wypadkowej z 2002 r. nie jest możliwe przeliczenie pobieranego już świadczenia z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej.

W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego wnioskodawczyni zarzuciła nieprawidłową wykładnię art. 17 i art. 50 ust. 1 i 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. w związku z art. 62 ustawy emerytalnej oraz art. 53 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018 r. oddalił apelację.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, spór w sprawie sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy skoro z mocy art. 50 ust. 1 ustawy wypadkowej z 2002 r. renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, przyznana na podstawie ustawy wypadkowej z 1975 r., stała się rentą w rozumieniu nowej ustawy, a ponowne ustalenie wysokości świadczenia nastąpiło z uwzględnieniem art. 17 ust. 3 ustawy wypadkowej z 2002 r. (bez ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru), otwarta została droga do zastosowania art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. Prawomocność decyzji z dnia 27 lutego 2012 r. nie stanowi bowiem przeszkody do merytorycznego rozpoznawania wniosku o przeliczenie renty z tytułu wypadku przy pracy przez uwzględnienie kwoty bazowej obowiązującej w 2011 r. Sąd Apelacyjny wskazał, że jakkolwiek podnoszona przez wnioskodawczynię argumentacja co do zasady i w sposób oczywisty potwierdza możliwość zastosowania nowej kwoty bazowej (do części socjalnej świadczenia), ale zawsze pod warunkiem, iż ubezpieczony nabył prawo do nowego świadczenia. Tymczasem, mimo że renta wypadkowa przyznana wnioskodawczyni na podstawie ustawy wypadkowej z 1975 r. stała się rentą w rozumieniu nowej ustawy wypadkowej z 2002 r., a ponowne ustalenie wysokości świadczenia nastąpiło bez ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, to nie oznacza, że nabyła ona prawo do nowego świadczenia. Przepis art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. daje podstawę wyłącznie do ponownego ustalenia wysokości renty wypadkowej z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru bez ograniczenia wynikającego z art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej. W uchwale z dnia 12 maja 2005 r., I UZP 1/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że do ustalenia wysokości renty z tytułu choroby zawodowej przyznanej na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów

na podstawie art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r., z uwzględnieniem zasady określonej w art. 17 ust. 3 tej ustawy, nie jest wymagane przedstawienie nowej podstawy wymiaru świadczenia, której wskaźnik wysokości byłby wyższy od przyjętego poprzednio. Nie ulega przy tym wątpliwości, że wniosek zgłoszony na podstawie art. 50 ust. 2 wypadkowej z 2002 r. nie jest wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, podobnym do przewidzianego w art. 109 ustawy emerytalnej, na zasadach wynikających z art. 110-113 tej ustawy, lecz dotyczy renty, która z mocy art. 50 ust. 1 ustawy wypadkowej z 2002 r. stała się rentą z tej nowej ustawy i została obliczona według nowo obowiązujących, korzystniejszych zasad. Nie oznacza to jednak, że wśród tych zasad mieści się dobrodziejstwo z art. 53 ust. 4 emerytalnej. Nie wspiera twierdzeń wnioskodawczyni uchwała składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., I UZP 6/09 (LEX nr 515915), zgodnie z którą kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej przez osobę mającą ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, która podlegała co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury (art. 53 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 tej ustawy emerytalnej). Przeciwnie, uchwała ta potwierdza przyjętą w niniejszej sprawie wykładnię art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej o niesamodzielnosci tego przepisu, wymagającego nabycia prawa do nowego świadczenia. Nie zachodzi zatem zarzucana w apelacji obraza prawa materialnego, przez nieprawidłową wykładnię art. 17 i art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. w związku z art. 62 ustawy emerytalnej oraz Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. oraz sporządzonego w Strasburgu z dnia 16 września 1963 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175 ze zm.), przez naruszenie praw majątkowych emerytów.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy, przez zobowiązanie organu rentowego do przeliczenia renty wypadkowej w oparciu o art. 17 ustawy wypadkowej z 2002 r. w związku z art. 62 ustawy emerytalnej przy

uwzględnieniu kwoty bazowej (zarówno w części socjalnej, jak i stażowej) z daty złożenia wniosku, tj. z 2011 r., czyli według zasad wynikających z art. 53 w związku z art. 62 ust. 1 emerytalnej, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów procesu za obie instancje oraz kosztów postępowania kasacyjnego w zakresie kosztów adwokackich, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania, w tym kosztów postępowania kasacyjnego. Skarżąca wniosła o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie (art. 398¹¹ § 1 k.p.c.).

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego:

1) art. 50 ust. 1 i 2 w związku z art. 17 ust. 3 ustawy wypadkowej z 2002 r. w związku z art. 62 ust. 1a ustawy emerytalnej, przez nieprawidłową wykładnię i przyjęcie, że wniosek zgłoszony na podstawie art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. jest wnioskiem o ponowne ustalenie świadczenia rentowego i przyjęcie, iż nie można przeliczyć świadczenia przy zastosowaniu zasad określonych w art. 15-19 ustawy emerytalnej, w tym co do przyjęcia wykładni pojęcia „odpowiednio” w art. 17 ust. 3 ustawy wypadkowej z 2002 r., a w konsekwencji pominięcie rozpatrzenia merytorycznego tego wniosku;

2) art. 62 ust. 1a ustawy emerytalnej, przez jego niezastosowanie, a w związku z tym również niezastosowanie art. 53 ust. 1, 3-5 ustawy emerytalnej, przez przyjęcie, że nie można przeliczyć renty wypadkowej przy zastosowaniu zasad z art. 15-19 tej ustawy mimo spełnienia wszystkich przesłanek koniecznych do przeliczenia świadczenia rentowego (zgodnie z nową kwotą bazową, tj. z 2011 r., względem świadczenia wyliczonego zgodnie z pierwotnym wnioskiem z 2001 r.);

3) art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r., przez naruszenie praw majątkowych emerytów w zakresie świadczeń emerytalno-ubezpieczeniowych.

Zdaniem skarżącej, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy osoba będąca na rencie wypadkowej jest uprawniona do przeliczenia świadczenia rentowego na podstawie kwoty bazowej

(zarówno w części socjalnej, jak i w części stażowej) z daty złożenia wniosku o przeliczenie świadczenia (w tej sprawie z 2011 r.), a więc według zasad wynikających z art. 53 w związku z art. 62 ust. 1 ustawy emerytalnej. Brak unormowań szczególnych przemawia za przyjęciem generalnej zasady, że w przypadku świadczeń przeliczanych w tym trybie należałoby uwzględnić kwotę bazową z chwili składania wniosku o przeliczenie. Skarżąca zwróciła ponadto uwagę, że w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r., I UZP 1/08 (OSNP 2008 nr 23-24, poz. 353), dopuszczono możliwość przeliczenia wysokości emerytury, zarówno w części socjalnej, jak i części stażowej, po okresie podlegania przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu.

Organ rentowy wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie na jego rzecz od skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nieuzasadnione są zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku. W rozpoznawanej sprawie prawidłowo przyjął Sąd Apelacyjny, że spór sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy skoro renta wypadkowa przyznana na podstawie ustawy wypadkowej z 1975 r. stała się, stosownie do art. 50 ust. 1 ustawy wypadkowej z 2002 r., rentą w rozumieniu tej ustawy, a ponowne ustalenie wysokości świadczenia nastąpiło z uwzględnieniem art. 17 ust. 3 ustawy wypadkowej z 2002 r., to do obliczenia wysokości świadczenia ma zastosowanie art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. Na podstawie art. 62 ust. 1a ustawy emerytalnej przy obliczaniu wysokości renty przepisy art. 53 ust. 3-5 stosuje się bowiem odpowiednio.

W pierwszej kolejności przypomnieć zatem trzeba, nawiązując do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 12 maja 2005 r., I UZP 1/05, że ustawa wypadkowa z 2002 r. wprowadziła nowe, odmienne od ustawy wypadkowej z 1975 r., zasady ustalania wysokości świadczeń. W szczególności dotyczy to określonej w art. 17 ust. 3 ustawy wypadkowej z 2002 r. zasady niestosowania ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty,

o którym mowa w art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej, co oznacza, że od wejścia w życie tej ustawy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru rent z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych wyraża w przybliżeniu zawsze rzeczywisty stosunek przeciętnej podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia, bez redukcji do 250%. Unormowanie zawarte w art. 17 ust. 3 ustawy wypadkowej z 2002 r. obejmuje świadczenia przyznane z tytułu wypadków przy pracy, które nastąpiły począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r. i chorób zawodowych, gdy uszczerbek na zdrowiu nimi spowodowany stwierdzony został po dniu 31 grudnia 2002 r. (art. 49a tej ustawy). Ze względu na to, że unormowania te nie odnoszą się wprost do rent wypadkowych przyznanych na podstawie przepisów dotychczasowych, przewidziany został międzyczasowy przepis art. 50, który ma zastosowanie do tych właśnie świadczeń i realizuje cel, polegający na dostosowaniu wysokości świadczeń pobieranych w dniu wejścia w życie ustawy wypadkowej z 2002 r. do wysokości świadczeń nabywanych na podstawie tej ustawy. Zgodnie z art. 50 ustawy wypadkowej z 2002 r., renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowe oraz renty rodzinne, przyznane na podstawie przepisów wymienionych w art. 61, stają się rentami w rozumieniu niniejszej ustawy (ust. 1). Ponowne ustalenie wysokości świadczeń, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem zasady określonej w art. 17 ust. 3, następuje na wniosek osoby uprawnionej (ust. 2). Sąd Najwyższy w cytowanej powyżej uchwale z dnia 12 maja 2005 r., I UZP 1/05 - do której prawidłowo odwołały się Sądy obu instancji - uznał, że „wniosek zgłoszony na podstawie art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. nie jest wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, podobnym do przewidzianego w art. 109 ustawy emerytalnej, na zasadach wynikających z art. 110-113 ustawy emerytalnej o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, lecz dotyczy rent, które z mocy art. 50 ust. 1 stały się rentami z nowej ustawy wypadkowej i mają być obliczone według nowo obowiązujących, korzystniejszych zasad. Nie chodzi tu o takie przeliczenie, które przewidywał art. 180 ust. 7 ustawy emerytalnej, czyli zgłoszenie wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia przez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas okresów składkowych lub nieskładkowych według reguł art. 112 i art. 113 ustawy lub zmianę okresu przyjmowanego za podstawę wymiaru świadczeń, według stosowanych

odpowiednio art. 110 lub art. 111 ustawy. Sposób regulacji przewidziany w art. 50 ustawy wypadkowej z 2002 r. jest zwykle stosowanym przez ustawodawcę trybem wdrożenia nowych zasad ustalania wysokości świadczeń wprowadzanych zmianami w prawie ubezpieczeń społecznych. Przykładem może tu być zbliżony treścią art. 33², wprowadzony do ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) z dniem 1 stycznia 1996 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 138, poz. 681), przewidujący ustalenie podstawy wymiaru świadczeń na nowo w myśl art. 7, gdy nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru okaże się wyższy od poprzednio obliczonego. Na tle tego przepisu Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lutego 1998 r., II UKN 334/97 (OSNAPiUS 1999 nr 3, poz. 99), wskazał na analogiczny do rozpatrywanego wypadku cel przepisu, czyli zrównanie sytuacji emerytów i rencistów pobierających już świadczenia z sytuacją osób składających po dniu 31 grudnia 1995 r. wnioski o przyznanie takiego świadczenia”.

A zatem nie budzi wątpliwości, że art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. miał umożliwić osobom pobierającym rentę wypadkową w dacie wejścia w życie tej ustawy ponowne ustalenie wysokości pobieranego świadczenia z przyjęciem wskaźnika wysokości jej podstawy bez ograniczenia do 250%. Przepis ten stanowi bowiem, że ponowne ustalenie wysokości świadczeń z uwzględnieniem zasady wynikającej z art. 17 ust. 3, następuje na wniosek osoby uprawnionej. Natomiast zarówno wykładnia językowa, jak i celowościowa art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. nie daje podstaw do przyjęcia, że ponowne ustalenie wysokości renty wypadkowej powinno uwzględnić kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku. Wbrew odmiennemu twierdzeniu skarżącej, w przepisie tym poza „uwzględnieniem zasady wynikającej z art. 17 ust. 3 ustawy” nie przewidziano innego mechanizmu ponownego ustalenia wysokości renty wypadkowej, a to uniemożliwia ponowne ustalenie wysokości pobieranej przez nią renty wypadkowej z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej z daty złożenia wniosku na podstawie art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej z 2002 r. Podkreślić trzeba, że stosowanie określonej wysokości kwoty bazowej bezpośrednio wpływa na realną wartość świadczeń emerytalnych i rentowych, w praktyce prowadząc do ich zróżnicowania, a temu przeciwdziałać ma instytucja waloryzacji. Dlatego też ustawa emerytalna

uwzględnia zmiany w zakresie sytuacji prawnej i faktycznej ubezpieczonych korzystających ze świadczeń emerytalnych i rentowych, które mogą być powodowane przez różne okoliczności uznane przez ustawodawcę za relewantne dla prawa do świadczeń i wiążą się z możliwością zastosowania nowej kwoty bazowej przy ustalaniu wysokości świadczenia (zob. np. art. 53 ust. 3 i 4, art. 55, art. 108, art. 110, art. 110a, art. 111). Natomiast sam art. 50 ust. 2 ustawy wypadkowej stanowi jedynie o ponownym ustaleniu wysokości renty wypadkowej z pominięciem ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, czyli zasady wynikającej z art. 15 ust. 5 ustawy wypadkowej.

W rozpoznawanej sprawie do ponownego ustalenia wysokości renty wypadkowej skarżącej nie ma też zastosowania art. 53 ust. 3 i 4 w związku z art. 62 ust. 1a ustawy emerytalnej. Zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy emerytalnej emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Z kolei przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 4). Ponadto, zarówno zasada ustanowiona w art. 21 ust. 3, jak i wyjątek objęty ustępem 4 dotyczy obliczania jedynie tzw. części socjalnej (zob. uchwałę Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z dnia 10 września 2009 r., I UZP 6/09, OSNP 2010 nr 5-6, poz. 72). Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że wykładnia art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej, skorelowana z wykładnią systemową i semantyczną art. 53 ust. 3 tej ustawy, implikuje konkluzję, że skoro chodzi o zaktualizowanie kwoty bazowej, to pod uwagę może być brany okres przypadający nie przed, ale po ustaleniu kwoty bazowej adekwatnej do obliczenia uprzedniej emerytury (odpowiednio renty). Jeśli po niej ubezpieczony, który rozpoczyna korzystanie z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bierze nadal udział w jego tworzeniu, ma prawo do obliczenia następnej emerytury (renty) w części socjalnej od aktualnej kwoty bazowej. W omawianym przepisie okres „podlegania przez co najmniej przez

30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym” liczy się od daty decyzji przyznającej prawo do uprzedniej emerytury (renty) do daty przyznania następnej emerytury (renty; por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2018 r., II UK 203/17, LEX nr 2604037; z dnia 2 czerwca 2017 r., II UK 259/16, LEX nr 2329462; z dnia 27 maja 2014 r., I UK 413/13, OSNP 2015 nr 10, poz. 138; z dnia 24 kwietnia 2013 r., II UK 276/12, LEX nr 1555530; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 397/09, LEX nr 611419 czy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 kwietnia 2006 r., P 9/05, OTK-A 2006 nr 4, poz. 46). Innymi słowy, adresatem normy art. 53 ust. 3 i 4 jest tylko ten ubezpieczony, który w dacie złożenia kolejnego wniosku o emeryturę (rentę) miał ustalone wcześniej prawo do świadczenia emerytalnego lub rentowego, a następnie podlegał co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. A zatem, jeżeli zainteresowany po nabyciu prawa do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru kolejnej emerytury (renty), podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym przepisu ust. 3 art. 53 ustawy emerytalnej nie stosuje się. Skarżąca, jak wynika z ustaleń stanu faktycznego, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), od dnia 1 lipca 2001 r. uprawniona jest do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, przyznanej jej na stałe, która jedynie na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy wypadkowej z 2002 r. stała się rentą wypadkową w rozumieniu tej ustawy i może być obliczona z uwzględnieniem zasady określonej w art. 17 ust. 3, na wniosek osoby uprawnionej. Wykładnia gramatyczna art. 50 ust. 1 ustawy wypadkowej z 2002 r. nie daje podstaw do przyjęcia, że renty przyznane na podstawie przepisów wymienionych w art. 61 tej ustawy stają się innymi, nowymi rentami, do których mógłby mieć zastosowanie art. 53 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej stosowany odpowiednio w myśl art. 61a tej ustawy. Jak wynika z rozważań dokonanych powyżej, w art. 17 ustawy wypadkowej z 2002 r. przewidziano wszystkie odrębności ustalania wysokości świadczeń wobec stosowanych odpowiednio zasad w ustawie emerytalnej, a art. 50 ust. 2 przy ponownym ustaleniu wysokości świadczeń odwołuje się tylko do zasady przewidzianej w

art. 17 ust. 3, czyli nie stosowania ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy, o którym mowa w art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej.

Całkowicie bezpodstawny jest także zarzut naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r., który skarżąca wiąże się z pozbawieniem należnych jej praw majątkowych w zakresie uprawnienia do zwiększonej renty wypadkowej. Skarżąca pomija, że po wejściu w życie ustawy wypadkowej z 2002 r. świadczenia i zasady ich wypłacania zostały ujednolicone dla wszystkich ofiar wypadków przy pracy i chorób zawodowych i w tym celu między innymi wprowadzony został przepis art. 50 ustawy wypadkowej z 2002 r. Brak jest zatem argumentów, które przemawiałyby za uprzywilejowaniem osób pobierających renty wypadkowe na podstawie przepisów wymienionych w art. 61 ustawy wypadkowej z 2002 r. (w tym na podstawie ustawy wypadkowej z 1975 r.) w stosunku do ogółu osób niezdolnych do pracy przez dopuszczenie możliwości ponownego ustalenia wysokości świadczenia z zastosowaniem nowej kwoty bazowej tylko i wyłącznie z uwagi na ujednolicenie systemu przyznawania świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego. Tym bardziej, że sposób obliczenia wysokości renty wypadkowej i tak jest korzystniejszy niż w przypadku ustalania wysokości renty z ogólnego stanu zdrowia (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 czerwca 2006 r., K 38/05, OTK-A 2006 nr 6, poz. 63).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.